

**Міністерство освіти і науки України
Харківський механіко-технологічний фаховий коледж
імені О. О. Морозова**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор _____ Андрій НЕДЯК

« 30 » серпня 2021

**ПОЛОЖЕННЯ
щодо протидії булінгу (цькуванню)
в Харківському механіко-технологічному фаховому
коледжі імені О. О. Морозова**

**Розглянуто і затверджено
Рішенням Педагогічної ради
від «30» серпня 2021 року
протокол № 1
Голова Педагогічної ради,
Директор _____ Андрій НЕДЯК
Введено в дію наказом директора
від «01» вересня 2021 № 106**

Харків, 2021

1. Загальні положення

1.1. Це Положення регламентує організацію роботи щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) і порядок реагування на випадки булінгу (цькування) (далі - Положення) у Харківському механіко-технологічному фаховому коледжі імені О. О. Морозова. (далі – коледж).

Положення розроблено у відповідності до чинного Законів України «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії боулінгу (цькуванню)» та відповідних нормативно розпорядчих документів Міністерства освіти і науки України.

1.2. Основною метою щодо протидії булінгу є психологічне, фізичне, економічне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу, формування негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я і соціального благополуччя усіх його учасників: здобувачів освіти, педагогічних працівників та співробітників.

1.3. Головними завданнями є:

- ознайомлення студентів, співробітників та педагогічних працівників коледжу з поняттям булінгу, його видами та проявами;
- навчання конструктивним формам спілкування, поведінкових реакцій;
- зняття деструктивних елементів у поведінці; творче вирішення конфліктних ситуацій;
- розвиток адекватного рівня самооцінки й самоконтролю;
- формування навичок саморегуляції, внутрішніх афективних процесів та емоційної адекватності у контактах студентів з навколишнім світом;
- підвищення рівня самосвідомості здобувачів освіти та співробітників коледжу, встановлення зв'язку із власним внутрішнім «я» та один з одним;
- вміння вільно виражати почуття.

1.4. Терміни, використані у цьому Положенні, вживаються у таких значеннях:

- кривдник (булер) - учасник освітнього процесу, в тому числі неповнолітня особа, яка вчиняє булінг (цькування) щодо іншого учасника освітнього процесу;

- потерпілий (жертва булінгу) - учасник освітнього процесу, в тому числі

неповнолітня особа, щодо якої було вчинено булінг (цькування);

- спостерігачі - свідки та (або) безпосередні очевидці випадку боулінгу (цькування);
- сторони булінгу (цькування) - безпосередні учасники випадку: кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності).

2. Форми, ознаки та прояви боулінгу

2.1. Визначаються наступні форми булінгу:

- фізичний булінг – умисні поштовхи, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень, різного виду знуцання, образливі жести або дії, пошкодження особистих речей та інші дії з майном (крадіжка, грабіж, ховання особистих речей жертви), фізичні приниження та ін;

- сексуальний булінг – підвид фізичного, означає дії сексуального характеру, важко розпізнається, жертва сексуального булінгу панічно боїться розповісти про це іншим особам, замикається у собі, категорично відмовляється надавати будь-яку інформацію, може вчиняти спроби суїциду;

- психологічний булінг – насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічного травмування шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість жертви.

- вербальний булінг – образливе ім'я, з яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток, словесне приниження, бойкот та ігнорування, залякування, використання агресивних жестів та інтонацій голосу для примушування жертви до здійснення певних дій, систематичні кепкування з будь-якого приводу;

- кібербулінг – новітній спосіб знуцання з використанням електронних засобів комунікації, який включає: приниження та цькування за допомогою мобільних телефонів, гаджетів, Інтернету.

2.2. Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками

освітнього процесу діянь стосовно неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із

застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме: умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру; словесні образи, погрози,

у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи; будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток; будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;

2.3. Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу у коледжі, є замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка; невірноважена поведінка; агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства; різка зміна звичної для дитини поведінки; уповільнене мислення, знижена здатність до навчання; відлюдкуватість, уникнення спілкування; ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися; занижена самооцінка, наявність почуття провини; поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги; демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу; схильність до пропуску навчальних занять; відмова відвідувати заклад освіти з посиланням на погане самопочуття; депресивні стани; аутоагресія (самоушкодження); суїцидальні прояви; явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо); намагання приховати травми та обставини їх отримання; скарги здобувача освіти на біль та (або) погане самопочуття; пошкодження чи зникнення особистих речей; вимагання особистих речей, їжі, грошей; жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці; наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту; наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.

3. Запобігання та протидія булінгу (цькуванню) у коледжі

3.1. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у коледжі

є постійним системним процесом, спрямованим на визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів запобігання виникненню булінгу (цькування) та (або) потенційних ризиків його виникнення; виявлення булінгу (цькування) та (або) потенційних ризиків його виникнення; визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів вирішення ситуацій булінгу (цькування) та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.

3.2. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у коледжі освіти ґрунтується на принципах: недискримінації за будь-якими ознаками; ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках; партнерства та підтримки між педагогічним (науково-педагогічним) колективом коледжу

і батьками (законними представниками) неповнолітнього здобувача освіти; розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу; гендерної рівності; участі учасників освітнього процесу в прийнятті рішень відповідно до положень законодавства та установчих документів коледжу

3.3. Завданнями діяльності щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у коледжі є:

- створення безпечного освітнього середовища, що включає психологічну та фізичну безпеку учасників освітнього процесу;
- визначення стану, причин і передумов поширення булінгу (цькування) у коледжі;
- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про булінг (цькування);
- формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, усвідомлення булінгу (цькування) як порушення прав людини;
- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобіганню булінгу (цькуванню).

3.4. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) відображається в плані заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) у Коледжі (далі - План). Планування відповідних заходів здійснюється за результатами моніторингу стану освітнього середовища у коледжі.

Заплановані заходи повинні бути спрямовані на задоволення потреб коледжу у створенні безпечного освітнього середовища. Вони можуть відбуватись у будь-якій формі: зустрічі, бесіди, консультації, лекції, круглі столи, тренінги, тематичні заходи, конкурси, спільні перегляди та обговорення тематичних відеосюжетів, літературних творів, матеріалів ЗМІ, особистого досвіду, запрошення гостей, у формі рольових ігор та інших організаційних формах.

3.5. До заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) у коледжі, належать заходи щодо:

- організації належних заходів безпеки відповідно до законодавства
- організації безпечного користування мережею Інтернет під час освітнього процесу;
- контролю за використанням засобів електронних комунікацій неповнолітніми здобувачами освіти під час освітнього процесу;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу.

3.6. Виховання здобувачів освіти здійснюють відповідно до принципів науковості, системності, наступності, природовідповідності та зв'язку з реальним життям.

4. Реагування на виявлені або встановлені факти булінгу

4.1. Учасники освітнього процесу можуть повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення стосовно особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу або про який отримали достовірну інформацію, директора коледжу або інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) у коледжі.

Повідомлення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

4.2. Директор коледжу або заступник директора у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування); за потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги; повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування), з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування) та вжиття заходів для усунення таких причин; повідомляє центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб сторін булінгу (цькування), визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг; скликає засідання комісії з профілактики правопорушень з розгляду випадку булінгу (цькування) (далі -комісія) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

Діяльність комісії здійснюється на принципах:

- законності;
- верховенства права;
- поваги та дотримання прав і свобод людини;
- неупередженого ставлення до сторін булінгу (цькування);
- відкритості та прозорості;
- конфіденційності та захисту персональних даних;
- невідкладного реагування;
- комплексного підходу до розгляду випадку булінгу (цькування);
- нетерпимості до булінгу (цькування) та визнання його суспільної небезпеки.

Метою діяльності комісії є припинення випадку булінгу (цькування) у коледжі; відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у групі, де стався випадок булінгу (цькування); з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування), та вжиття заходів для усунення таких причин; оцінка потреб

сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники неповнолітніх сторін булінгу (цькування), а також можуть залучатися сторони булінгу (цькування). Головою комісії є директор коледжу.

Член комісії має право ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку булінгу (цькування), брати участь у їх перевірці;

-подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;

-брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;

-висловлювати окрему думку усно або письмово;

-вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

Член комісії зобов'язаний:

- особисто брати участь у роботі комісії;

-не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;

- виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії;

- брати участь у голосуванні.

Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова.

Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;
- ставити питання по суті розгляду;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

Якщо комісія не встановила факт булінгу, а потерпіла сторона не згодна з даним рішенням, то потерпілий може безпосередньо звернутись до підрозділів Національної поліції України.

6. Прикінцеві положення

6.1. Положення набуває чинності з дати його затвердження Педагогічною радою коледжу.

6.2. Зміни та доповнення до даного Положення вносяться за погодженням із Педагогічною радою коледжу та викладаються у новій редакції.